

پیشگفتار

درود و ادب به تمامی دبیران و مدرسان گرامی و دانش آموزان دوست داشتنی و سخت‌کوش سراسر ایران پهناور با توجه به تغییرات صورت گرفته در شرایط برگزاری کنکور سراسری و **تأثیر سوابق تحصیلی** در ورود به دانشگاه و موسسات آموزش عالی، بر آن شدیم تا منبعی مطمئن برای یادگیری و آموزش اثربخش و سنجش و ارزیابی هدفمند و موثر فراهم کرده و مسیر دانش آموزان عزیز را جهت کسب **نمره (۲۰)** در تمام امتحانات پیش رویشان هموار سازیم.

درباره کتاب

مجموعه کتاب‌های **سیگنال ۲۰ خط سفید** برای تمام دروس پایه دوازدهم در ۳ رشته تحصیلی علوم ریاضی و فیزیک، علوم تجربی و علوم انسانی به تالیف و گردآوری رسیده و شامل ۴ بخش اصلی می‌باشد.

۱. آموزش (درسنامه کاملا کاربردی)

محتوای تالیفی درسنامه‌ها شامل تمام مطالب آموزشی مهم و کاربردی و **مفاهیم اساسی** و **نکات کلیدی** کتاب درسی بوده که موجب **تسهیل فرآیند یادگیری** شده و امکان **مرورهای سریع** و مانا و همچنین **جمع‌بندی‌های دوره‌ای** را در طول سال تحصیلی فراهم می‌سازد.

۲. سنجش (سوالات امتحانات نهایی و احتمالی)

به منظور بالا بردن سطح توانایی و مهارت دانش آموزان پایه دوازدهم برای پاسخگویی کامل و درست به پرسش‌های امتحانات گوناگون و تقویت یادگیری، سوالاتی در تیپ و قالب‌های متنوع **نهایی و تالیفی-احتمالی** گردآوری و تالیف گردیده است؛ که با تمرین و تکرار مداوم این سوالات، امکان شناخت **نقاط قوت و ضعف** دانش آموزان را در درس‌های مختلف فراهم می‌سازد.

۳. نمونه سوال امتحان (امتحانات ۲۰ نمره‌ای نوبت اول و دوم - نهایی و احتمالی)

علاوه بر مجموعه سوالات طبقه بندی شده، ۲ نمونه امتحان تالیفی-احتمالی نوبت اول (دیماه)، ۲ نمونه امتحان تالیفی-احتمالی نوبت دوم (خردادماه)، امتحان نهایی **دوره های شهریور و دی ماه ۱۴۰۱** و امتحان نهایی **دوره خرداد ماه ۱۴۰۲** برای بررسی و ارزیابی میزان یادگیری و ارتقاء هرچه بیشتر توانمندی دانش آموزان عزیز و کسب بهترین نتیجه فراهم شده است.

۴. پاسخنامه تشریحی آموزشی

پاسخنامه کاملا تشریحی و آموزشی سوالات در پایان کتاب برای تقویت یادگیری و کاهش حداکثری خطاها و اشتباهات احتمالی دانش آموزان آماده سازی شده است.

سیگنال بگیر تا بیست برو!

فهرست

بارم بندی

نوبت پایانی (خرداد - شهریور - دی)	نوبت اول	شماره درس
۳	۶	۲۱ و ۲
۳	۴	۳ و ۴
۴	۶	۵ و ۶
۵	-	۷ و ۸
۵	-	۹ و ۱۰
-	۴	قرائت
۲۰	۲۰	جمع

درسنامه	سوال	پاسخنامه تشریحی
درس اول	۳	۵
درس دوم	۶	۸
درس سوم	۹	۱۱
درس چهارم	۱۲	۱۴
درس پنجم	۱۶	۱۷
درس ششم	۲۰	۲۲
درس هفتم	۲۶	۲۸
درس هشتم	۲۹	۳۲
درس نهم	۳۴	۳۶
درس دهم	۳۷	۳۹

سوال	پاسخنامه امتحان
امتحان شماره ۱ (نوبت اول - احتمالی)	۲۴
امتحان شماره ۲ (نوبت اول - احتمالی)	۲۵
امتحان شماره ۳ (نوبت دوم - احتمالی)	۲۶
امتحان شماره ۴ (نوبت دوم - احتمالی)	۲۷
امتحان نهایی شهریور ماه ۱۴۰۱	۲۸
امتحان نهایی دی ماه ۱۴۰۱	۲۹
امتحان نهایی خرداد ماه ۱۴۰۲	۳۰

درس نامه

درس اول

هستی بخش

نکته

خلاصه‌ی استدلال نیازمندی جهان به آفریننده در پیدایش مقدمه‌ی اول: ما و این جهان پدیده‌هایی هستیم که وجودمان از خودمان نیست. مقدمه‌ی دوم: هر موجودی که وجودش از خودش نباشد برای به‌وجود آمدن نیازمند آفریننده‌ای است که خودش پدیده نباشد. نتیجه: انسان و تمام پدیده‌ها برای به‌وجود آمدن نیازمند آفریننده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد و این موجود برتر و متعالی «خدا» نام دارد.

نیازمندی جهان به خدا در بقا

تفاوت رابطه‌ی خدا با جهان و رابطه‌ی بنا و مسجد

مسجد از مصالح ساختمانی مانند خاک و سنگ و گچ و ... تشکیل شده است و هر یک از این مصالح خواصی دارند؛ مانند چسبندگی گچ و سختی و استحکام سنگ. بنا نه این مصالح را به‌وجود آورده است و نه خواص آن‌ها را. کار بنا فقط جابجا کردن مواد و چینش آن‌ها است. اما خداوند، خالق سنگ و گچ و ... و خواص آن‌ها و حتی خالق خود بنا است و وجود همه‌ی این‌ها وابسته به خداست و خداوند هر لحظه که اراده نماید آن‌ها را از بین می‌برد و ساختمان متلاشی می‌گردد. بنابراین جهان همواره و در هر لحظه به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع یا کم نمی‌شود.

شباهت رابطه‌ی خدا با جهان و رابطه‌ی مولد برق و جریان برق

رابطه‌ی خداوند با جهان تا حدی شبیه رابطه‌ی مولد برق و جریان برق است. زمانی که مولد متوقف شود، جریان برق نیز قطع می‌گردد و لامپ‌های متصل به آن‌ها نیز خاموش می‌شود. موجودات جهان هم پس از پیدایش، به خداوند نیازمند هستند و از این‌رو دائماً با زبان حال به پیشگاه الهی عرض نیاز می‌کنند.

ما چو ناپییم و نوا در ما ز توست	ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست
ما که باشیم ای تو ما را جان جان	تا که ما باشیم با تو در میان
ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما	تو وجود مطلق، فانی نما
ما همه شیران ولی شیر علم	حمله‌مان از باد باشد دم به دم

تدبر در قرآن

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ»
سوره فاطر آیه ۱۵
«ای مردم! شما به خداوند نیازمند هستید و خداست که {تنها} بی‌نیاز ستوده است.»
پیام آیه: نیازمندی مخلوقات خداوند در پیدایش و بقا و بی‌نیازی و غنی بودن خداوند.
«يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ»
سوره رحمن آیه ۲۹
«هر آنچه در آسمان‌ها و زمین است، پیوسته از او درخواست می‌کند. او همواره دست‌اندر کار امری است.»

پیام آیه: نیازمندی و درخواست پیوسته‌ی مخلوقات از خداوند (نیازمندی در بقا) و تدبیر پیوسته‌ی خداوند برای مخلوقات.

۱- چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند؟
چون موجودات همواره و در هر لحظه به خداوند نیازمندند و این نیاز هیچ‌گاه قطع یا کم نمی‌شود و اگر خداوند لحظه‌ای آن‌ها را به حال خود واگذار کند از بین می‌روند.

۲- نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می‌شود؟

الف) در پیدایش (موجود شدن) ب) در بقا (دوام هستی)

۱- در ذهن جوانه می‌زند.
۲- در قلب ریشه می‌دواند.
۳- برگ‌وبار آن به‌صورت اعمال ظاهر می‌شود.
اندیشه مانند بذری است که:

۱- بهار جوانی را پرطراوت و زیبا می‌سازد.
۲- استعدادها را شکوفا می‌کند.
۳- امید به آینده‌ای زیبا را نوید می‌بخشد.
آثار اندیشه:

همچنین اندیشه می‌تواند برترین عبادت باشد.

«أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِذْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ» (پیامبر اکرم (ص))
«برترین عبادت، اندیشیدن مداوم درباره‌ی خدا و قدرت اوست.»

نیازمندی جهان به خدا در پیدایش

انسان براساس فطرت خویش:

۱- خدا را می‌یابد و حضورش را درک می‌کند.
۲- می‌داند در جهانی زندگی می‌کند که آفریننده‌ای حکیم آن را هدایت و پشتیبانی می‌کند و به آن‌ها مدد می‌رساند.
علاوه بر شناخت اولیه، قرآن کریم ما را به معرفت عمیق‌تر درباره‌ی خدا، درک وجود او و نیز شناخت صفات و افعال او فرا می‌خواند. یکی از راه‌های این نوع شناخت عمیق، تفکر درباره‌ی نیازمند بودن جهان در پیدایش خود به آفریننده است.

استدلال نیازمندی جهان به آفریننده در پیدایش

مقدمه‌ی اول: ما و اشیای پیرامون ما، (حیوانات و گیاهان، جمادات، زمین، ستاره‌ها و کهکشان‌ها) پدیده‌هایی هستیم که وجودمان از خودمان نبوده و نیست.
مقدمه‌ی دوم: پدیده‌هایی که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد بلکه وجودش از خودش باشد.
ذات نایافته از هستی بخش چون تواند که بود هستی بخش خشک ابری که بود ز آب تهی ناید از وی صفت آب‌دهی پیام شعر: پدیده‌هایی که وجودشان از خودشان نیست هیچ وقت خودشان نمی‌توانند هستی بخش باشند.
نتیجه: ما و همه‌ی پدیده‌های جهان در پدید آمدن و هست شدن، نیازمند آفریننده‌ای هستیم که خودش پدیده نباشد و سرچشمه‌ی هستی باشد.

سؤال؟

سؤال: یک موجود فقط در چه صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری نیست؟

پاسخ: در صورتی که خودش ذاتاً موجود باشد. چنین چیزی دیگر پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده نخواهد داشت؛ همواره بوده است و همواره خواهد بود.
خدا، وجود برتر و متعالی است که آفریننده و سرچشمه‌ی هستی می‌باشد و خودش پدیده نیست.

۳- چرا خداوند هر لحظه دست اندر کار امری است؟

چون موجودات پیوسته از خداوند درخواست می کنند و خداوند پیوسته آن ها را تدبیر می کند. اینگونه نیست که خداوند موجودات را آفریده، سپس آن ها را به حال خود رها کرده باشد؛ بلکه پیوسته امور هستی مخلوقات را تدبیر و اداره می کند. بنابراین هر لحظه دست اندر کار امری می باشد.

آگاهی سرچشمه بندگی

انسان ناآگاه، نسبت به نیاز دائمی انسان به خداوند بی توجه است.

اما انسان آگاه:

۱- دائماً سایه‌ی رحمت و لطف خدا را احساس می کند.

۲- خود را نیازمند عنایات پیوسته‌ی خداوند می داند.

هر چه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس می کند و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می کند.

افزایش خودشناسی ← درک بیشتر فقر و نیاز ← افزایش بندگی

به همین دلیل است که پیامبر گرامی ما، عاجزانه از خداوند می خواهد که برای یک لحظه هم لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد و او را به حال خودش واگذار نکند.

«اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا»

«خدا یا هیچ‌گاه مرا چشم به هم زنی به خودم وامگذار.»

پیام حدیث: هر چه معرفت انسان بیشتر شود، فقر و نیاز به خداوند را بیشتر درک می کند و بندگی‌اش افزایش می یابد.

پیام حدیث: نیاز دائمی مخلوقات به خدا

نور هستی

قرآن کریم، رابطه‌ی میان خداوند و جهان هستی را با کلمه‌ی «نور» بیان می کند.

(الله نور السماوات و الارض)

«خداوند، نور آسمان‌ها و زمین است.»

۱- نور، خودش پیدا و آشکار است.

۲- سبب پیدایی و آشکار شدن چیزهای دیگر می شود.

ویژگی نور

۱- تمام موجودات «وجود» خود را از او می گیرند.

خداوند نور هستی است یعنی

۲- به سبب او، پیدا و آشکار شده‌اند و پا به عرصه‌ی هستی می گذارند.

۳- وجودشان به وجود او وابسته است.

هر چیزی در این جهان بیانگر وجود خالق و آیه‌ای از آیات الهی محسوب می شود. هر موجودی در حد خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. کسانی که با دقت و اندیشه در جهان هستی می نگرند، در هر چیزی خدا را مشاهده می کنند و علم و قدرت او را می بینند.

دلی کز معرفت نورو صفا دید
به هر چیزی که دید، اول خدا دید
به صحرای بنگرم صحرا تو بینم
به دریا بنگرم دریا تو بینم
به هرجا بنگرم کوه و در و دشت
نشان از قامت رعنا تو بینم

تفکر در حدیث

«مَا رَأَيْتُ شَيْئًا إِلَّا وَرَأَيْتُ اللَّهَ قَبْلَهُ وَبَعْدَهُ وَمَعَهُ» (امام علی (ع))

«هیچ چیزی را ندیدم، مگر اینکه خداوند را قبل و بعد و با آن دیدم.»

سؤال: مقصود امام علی (ع) از اینکه می فرماید قبل و بعد و به همراه هر چیزی خدا را دیدم چیست؟

خداوند در تمام مخلوقاتش تجلی می کند و انسان با معرفت عمیق و والا می تواند با هر چیزی خدا را ببیند و حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی را مشاهده کند.

نکته

همه‌ی پدیده‌ها در پیدایش (قبله)، بقا و دوام (معه) و نیز حیات مجدد در قیامت (بعده) به خدا نیازمند هستند.

اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والاست. این موضوع برای جوانان و نوجوانان به علت پاک‌ی و صفای قلبی که دارند هدفی قابل دسترس است؛ به شرطی که با عزم و تصمیم قوی حرکت کنند.

ناتوانی در شناخت ذات و چیستی خداوند

موضوعاتی که می خواهیم درباره‌ی آن‌ها شناخت پیدا کنیم دو دسته‌اند:

۱- موضوعاتی که در محدوده‌ی شناخت ما قرار می گیرند، مانند: گیاهان، حیوانات و ... که ذهن ما توان و گنجایش فهم چیستی و ذات این امور را دارد، زیرا تمام آن‌ها اموری محدود هستند.

۲- موضوعاتی که نامحدودند و ذهن ما گنجایش درک آن‌ها را ندارد. زیرا لازمه‌ی شناخت هر چیزی، احاطه و دسترسی به آن‌ها است.

خداوند، حقیقتی نامحدود دارد و در نتیجه ذهن ما نمی تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی کند. بنابراین ما به وجود خداوند پی می بریم و صفات او را می توانیم بشناسیم اما قادر به درک ذات و چیستی او نیستیم.

حدیث: «تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ، وَ لَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ» (پیامبر اکرم (ص))
«در همه چیز تفکر کنید، ولی در ذات خداوند تفکر نکنید.»

پیام حدیث: چون خداوند حقیقتی نامحدود است، ذهن محدود انسان گنجایش درک ذات نامحدود خداوند را ندارد و بنابراین پیامبر (ص) فرموده است در ذات خداوند تفکر نکنید.

اندیشه و تحقیق:

با وجود شباهت‌های ظاهری خدا و جهان با رابطه‌ی ساعت‌ساز و ساعت، تفاوت‌های این دو رابطه را بنویسید.

۱- پیدایش و هستی جهان از خداست، اما وجود ساعت از ساعت‌ساز نیست. کار ساعت‌ساز نظم دادن به اجزای ساعت است.

۲- دوام و بقای جهان وابسته به خداوند است، اما دوام و بقای ساعت به ساعت‌ساز وابسته نیست.

سوالات امتحان نهایی و احتمالی درس اول

الف) تدبر در آیات و احادیث

- ۱- عبارت قرآنی « يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ. » را ترجمه کنید؟ (خرداد انسانی و تجربی ۹۹- دی ماه ۱۴۰۰)
- ۲- بر اساس حدیث پیامبر « تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ وَ لَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ » چرا انسان از تفکر در ذات الهی نهی شده است؟ (شهریور ۱۴۰۰- شهریور ۹۸)
- ۳- با توجه به آیه شریفه « يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ » و « اللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ » نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی میشود؟ (خرداد ۱۳۹۹)
- ۴- با توجه به آیه شریفه « اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ »، نور بودن خداوند به چه معناست؟ (خرداد ۱۴۰۰- شهریور ۹۹)
- ۵- چرا رسول خدا (ص) می فرماید: در همه چیز تفکر کنید ولی در ذات خدا تفکر نکنید؟ (احتمالی)
- ۶- با توجه به آیه شریفه (يَسْأَلُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ...) چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند؟ (احتمالی)
- ۷- با توجه به آیه شریفه (كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ) چرا خداوند هر لحظه دست اندر کار امری است؟ (احتمالی)
- ۸- مقصود امام علی (ع) در حدیث « مَا رَأَيْتُ شَيْئًا إِلَّا وَ رَأَيْتُ اللَّهَ قَبْلَهُ وَ بَعْدَهُ وَ مَعَهُ » از اینکه می فرماید قبل و بعد و همراه هر چیزی خدا را دیدم چیست؟ (احتمالی)

ب) درست یا نادرست

- ۹- رابطه‌ی خدا با انسان مانند رابطه‌ی مسجد با سازنده‌ی آن است که قطع نمی شود. (دی ۹۸)
- ۱۰- خداوند حقیقتی نامحدود دارد، در نتیجه ذهن ما نمی تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند. (خرداد ۱۴۰۰)
- ۱۱- یک موجود فقط در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری نیست، که خودش ذاتاً موجود باشد. (شهریور ۹۹)
- ۱۲- خداوند حقیقتی نامحدود دارد و انسان می تواند به حقیقت او احاطه پیدا کرده و ذاتش را بشناسد. (خرداد ۹۹)
- ۱۳- رابطه‌ی خدا با انسان تا حدی مانند رابطه‌ی مولد برق با جریان برق است. (احتمالی)
- ۱۴- ما به وجود خداوند پی می بریم و صفات او را می توانیم بشناسیم اما قادر به درک ذات و چیستی او نیستیم. (احتمالی)

ج) جای خالی

- ۱۵- انسان براساس خویش خدا را می یابد و حضورش را درک می کند. (احتمالی)
- ۱۶- قرآن کریم رابطه‌ی میان خداوند و جهان هستی را با کلمه بیان می کند. (احتمالی)
- ۱۷- در همه چیز تفکر کنید ولی در خداوند تفکر نکنید. (احتمالی)
- ۱۸- معرفت عمیق و والا برای به علت که دارند برایشان هدفی قابل دسترس است. (احتمالی)
- ۱۹- هر چه معرفت انسان بیشتر شود، بیشتر درک به خداوند می کند و افزایش می یابد. (احتمالی)
- ۲۰- هر چیزی در این جهان بیانگر وجود و آیه‌ای از آیات الهی محسوب می شود. (احتمالی)
- ۲۱- لازمه‌ی شناخت هر چیزی به آن است. (احتمالی)
- ۲۲- پیامبر (ص) برترین عبادت درباره خدا و قدرت اوست. (احتمالی)

د) چند گزینه‌ای

- ۲۳- رابطه‌ی خداوند با جهان هستی را تا حدی می توان به چه چیزی تشبیه نمود؟ (شهریور ۱۴۰۰)

الف) ساعت‌ساز و ساعت (ب) مولد برق با جریان برق
- ۲۴- درباره خداوند: (احتمالی)

الف) قادر به درک ذات و چیستی او نیستیم. (ب) قادر به درک ذات و چیستی او هستیم.
- ۲۵- یک موجود فقط در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری نیست که: (احتمالی)

الف) خودش ذاتاً موجود باشد. (ب) پدیده باشد.

و) پاسخ کوتاه

- ۲۶- ثمره‌ی درک نیازمندی به خدای بی نیاز چیست؟ (شهریور ۹۸)
- ۲۷- علت ناتوانی انسان در شناخت ذات و چیستی خداوند را بنویسید. (شهریور ۱۴۰۰)
- ۲۸- یک موجود در چه صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری نیست؟ (دی ماه ۹۹، خرداد ۱۴۰۰- انسانی)
- ۲۹- چرا پیامبر اسلام (ص) عاجزانه از خداوند می خواهد که او را به حال خودش واگذار نکند؟ (خرداد ۹۹)

زمان امتحان: ۸۰ دقیقه	امتحان احتمالی نوبت اول	رشته: ریاضی فیزیک و علوم تجربی	دین و زندگی (۳) (پایه دوازدهم)	
نمره	الف) تدبیر در آیات و احادیث			ردیف
(۱)	۱. عبارت قرآنی « يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ. » را ترجمه کنید؟			۱
(۱)	۲. با توجه به آیات زیر مراتب توحید را در هر یک مشخص نمایید؟ (شهریور انسانی ۱۳۹۸)			
(۰/۵)	الف: الله خالق كل شيء (ب) ما لهم من دونه من ولي ولا يشرك في حكمه احداً ۳. آیه شریفه (قد جئكم بصائر من ربكم فمن ابصر فلنفسه ومن عمى فعليها) به کدام یک از شواهد اختیار اشاره می کند؟			
(۰/۵)	ب) درستی یا نادرستی گزاره های زیر را با (ص یا غ) مشخص کنید:			۲
(۰/۵)	۴. یک موجود فقط در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری نیست، که خودش ذاتاً موجود باشد.			
(۰/۵)	۵. عقیده به توانایی پیامبر (ص) در برآوردن حاجات موجب شرک می شود.			
(۰/۵)	۶. اندازه، حدود، ویژگی، موقعیت مکانی و زمانی موجودات وابسته به قضای الهی است.			
(۰/۵)	۷. بر اساس سنت امداد، خداوند عمل نیک را چند برابر پاداش و کار بد را فقط به اندازه خودش جزا می دهد.			
(۰/۵)	ج) عبارات های زیر را با کلمات مناسب تکمیل کنید:			۳
(۰/۵)	۸. در همه چیز تفکر کنید ولی در خداوند تفکر نکنید.			
(۰/۵)	۹. جامعه توحیدی با ظالمان مبارزه کرده و بنا به فرمان خدا از حمایت می کند.			
(۰/۵)	۱۰. مخلوقات جهان از آن جهت که به حکم الهی ایجاد می شوند به الهی وابسته اند.			
(۰/۵)	۱۱. عام ترین و فراگیرترین قانون خداوند سنت است که شامل همه انسانها در همه دورانها میشود.			
(۰/۵)	د) به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید:			۴
(۰/۵)	۱۲. میان بعد فردی و بعد اجتماعی توحید عملی چه رابطه ای وجود دارد؟			
(۰/۵)	۱۳. کدام جزء عمل به منزل روح عمل می باشد؟			
(۰/۵)	۱۴. اختیار چگونه حقیقتی است؟			
(۰/۵)	۱۵. در اصطلاح دینی توفیق به چه معناست؟			
(۰/۵)	ز) اصطلاحات زیر را تعریف کنید:			۵
(۰/۵)	۱۶. حسن فاعلی؟			
(۰/۵)	۱۷. علل طولی؟			
(۱/۵)	و) کشف ارتباط			۶
	۱۸. هر یک از موارد سمت راست با کدامیک از عبارات سمت چپ ارتباط دارد (در سمت چپ یک مورد اضافی است)			
	۱- شرکت در خالقیت ۲- توحید در ولایت ۳- شرک در ربوبیت ۴- شرک در ولایت	الف) تدبیر امور جهان مستقل از خداوند ب) حق تصرف در جهان در کنار خداوند ج) اعتقاد به چند خالق برای جهان		
(۱)	ز) به پرسش های زیر پاسخ کامل دهید:			۷
(۱)	۱۹. چرا می توان گفت رابطه خدا با انسان تا حدی مانند رابطه مولد برق با جریان برق است؟			
(۱)	۲۰. در چه صورتی یک نظام اجتماعی توحیدی است؟			
(۱)	۲۱. دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات از راه های تقویت اخلاص را توضیح دهید؟			
(۱)	۲۲. تفاوت امتحان الهی را با امتحان بشری بنویسید؟			
(۱۶)	۲۳. سنت املاء و استدراج را تعریف کنید.			
(۱۶)	موفق و سربلند باشید			جمع نمرات

ردیف	الف) تدبیر در آیات و احادیث	نمره
۱	<p>۱. بر اساس حدیث پیامبر «تفکروا فی کل شیء و لاتفکروا فی ذات الله» چرا انسان از تفکر در ذات الهی نهی شده است؟</p> <p>۲. با توجه به آیه شریفه «ان الله ربی و ربکم فاعبدوه هذا صراط مستقیم» راه درست زندگی کدام است؟</p> <p>۳. عبارت «..... وَ مَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا... و عطای پروردگارت [از کسی] منع نشده است.» بیانگر کدام سنت الهی است؟</p> <p>۴. آیه شریفه «یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِی الْأَمْرِ مِنْكُمْ» به کدام معیار تمدن اسلامی اشاره دارد؟</p>	(۰/۵) (۰/۵) (۰/۵) (۰/۵)
۲	<p>ب) درستی یا نادرستی گزاره های زیر را با (ص یا غ) مشخص کنید</p> <p>۵. حسن فاعلی بدین معناست که کار به درستی و به همان صورت که خداوند فرمان داده انجام شود</p> <p>۶. انسان مانند موجودات دیگر می تواند در برابر موانع درونی ایستادگی کند</p> <p>۷. هنگام توبه باید توجه کنیم که حقوق مادی انسانها بسیار مهم تر از حقوق معنوی آنان است.</p> <p>۸. اولین آیاتی که بر رسول خدا (ص) نازل شد و آغازگر رسالت وی بود درباره دانش و آموختن بود</p>	(۰/۵) (۰/۵) (۰/۵) (۰/۵)
۳	<p>ج) عبارات های زیر را با کلمات مناسب تکمیل کنید</p> <p>۹. انسان بر اساس خویش خدا را می یابد و حضورش را درک می کند</p> <p>۱۰. توبه به کمک ایمان و عمل صالح، گناهان را به تبدیل می سازد</p> <p>۱۱. در عرصه اقتصاد باید بکوشیم قبل از ورود به کار و تجارت با آشنا شویم.</p> <p>۱۲. اگر لایه ظاهری و سطحی موقعیت زن در دنیای امروز کنار رود خواهیم دید که سودآوری در حال ربودن گوی سبقت از تجارت مواد مخدر و اسلحه است.</p>	(۰/۵) (۰/۵) (۰/۵) (۰/۵)
۴	<p>د) به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید</p> <p>۱۳. ثمره درک نیازمندی به خدای بی نیاز چیست؟</p> <p>۱۴. عقیده به توانایی پیامبر اکرم و اولیای دین (ع) در برآوردن حاجات انسان چه موقع عین توحید است؟</p> <p>۱۵. اگر کسی در پی کسب رضایت قدرت های مادی باشد به چه شرکی گرفتار شده است؟</p> <p>۱۶. اجزای عمل را نام ببرید؟</p> <p>۱۷. گذر از عصر جاهلیت به عصر اسلام نیازمند چه تغییر و تحولی بود؟</p>	(۰/۵) (۰/۵) (۰/۵) (۰/۵) (۰/۵)
۵	<p>ز) اصطلاحات زیر را تعریف کنید</p> <p>۱۸. شرک در ربوبیت</p> <p>۱۹. علل عرضی</p>	(۰/۵) (۰/۵)
۶	<p>و) احکام</p> <p>۲۰. حکم هر یک از موارد زیر را بنویسید. (واجب - جایز - واجب کفایی - حرام - مستحب) یک مورد اضافی است.</p> <p>الف) شرکت در مجالس شادی جهت تقویت صله رحم؛</p> <p>ب) اسراف در مصرف آب، بنزین، مواد غذایی، پوشاک و انرژی؛</p> <p>ج) فراهم کردن زیرساخت های لازم توسط دولت اسلامی برای پایگاه های ارتباطی بومی و داخلی؛</p> <p>د) توزیع آثار هنری به منظور گسترش فرهنگ و معارف اسلامی و مبارزه با تهاجم فرهنگی؛</p>	(۲)
۷	<p>ه) کشف ارتباط</p> <p>۲۱. هر یک از موارد سمت راست با کدامیک از عبارات سمت چپ ارتباط دارد. (در سمت چپ یک مورد اضافی است)</p>	(۱/۵)

درس اول

۱- ای مردم شما به خداوند نیازمند هستید و خدا است که تنها بی نیاز ستوده است.

۲- به دلیل محدود بودن ذهن انسان (نامحدود بودن ذات الهی)

۳- نیاز در وجود و پیدایش - نیاز در بقاء

۴- خداوند نور هستی است، یعنی تمام موجودات «وجود» خود را از او می گیرند، به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه هستی می گذارند و وجودشان به وجود او وابسته است.

۵- نمی توانیم ذات و چیستی او را دریابیم

۶- چون موجودات همواره و در هر آن به خداوند نیازمندند و این نیاز هیچگاه قطع یا کم نمی شود و اگر خداوند لحظه ای آنها را به حال خود واگذار کند از بین می روند.

۷- چون موجودات پیوسته از خداوند درخواست می کنند و خداوند پیوسته آنها را تدبیر می کند. اینگونه نیست که خداوند موجودات را آفریده سپس آنها را به حال خود رها کرده باشد، بلکه پیوسته امور هستی مخلوقات را تدبیر و اداره می کند بنابراین هر لحظه دست اندرکار امری می باشد.

۸- یعنی اینکه انسان می تواند با معرفت عمیق و والا به مرحله ای برسد که بتواند با هر چیزی خدا را ببیند.

۹- نادرست ۱۰- درست ۱۱- درست ۱۲- نادرست

۱۳- درست ۱۴- درست

۱۵- فطرت ۱۶- نور ۱۷- ذات

۱۸- جوانان و نوجوانان - پاکی و صفای قلب

۱۹- فقر و نیاز- بندگی

۲۰- خالق

۲۱- احاطه و دسترسی

۲۲- اندیشیدن مداوم

۲۳- (ب) مولد برق با جریان برق؛

۲۴- (الف) قادر به درک ذات و چیستی او نیستیم.

۲۵- (الف) خودش ذاتاً موجود باشد.

۲۶- افزایش عبودیت و بندگی؛

۲۷- خداوند حقیقتی نامحدود دارد ذهن محدود ما نمی تواند به حقیقت او احاطه کامل پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید.

۲۸- در صورتی که خودش ذاتاً موجود باشد. (وجودش ذاتی باشد).

۲۹- زیرا هرچه معرفت انسان به خود و رابطه اش با خدا بیشتر شود. نیاز به او را بیشتر احساس می کند و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می کند.

۳۰- مقدمه اول: به خود نظر کنیم، خود را پدیده ای می یابیم که وجود و هستی مان از خودمان نیست در اشیا پیرامون نیز که تأمل کنیم آنها را همین گونه می بینیم.

حیوانات، نباتات و جمادات، زمین، ستاره ها و کهکشان ها همه را پدیده هایی می یابیم، که وجودشان از خودشان نبوده و نیست، ما و این جهان پدیده هستیم یعنی وجودمان از خودمان نیست.

مقدمه دوم: پدیده ها که وجودشان از خودشان نیست برای موجود شدن نیازمند پدیدآورنده هستند که خودش پدیده نباشد بلکه وجودش از خودش باشد.

نتیجه: ما و همه پدیده های جهان، در پدید آمدن و هست شدن به آفریننده ی نیازمندیم که خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد. این موجود برتر و متعالی خدا نامیده می شود.

۳۱- خداوند نور هستی است، یعنی تمام موجودات «وجود» خود را از او می گیرند، به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه هستی می گذارند و وجودشان به وجود او وابسته است.

۳۲- زیرا لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آنها است خداوند هم حقیقتی نامحدود دارد در نتیجه ذهن ما نمی تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی کنند، بنابراین ما به وجود خداوند پی می بریم و صفات او را می توانیم بشناسیم اما قادر به درک ذات و چیستی او نیستیم.

۳۳- رابطه خداوند با جهان تا حدی شبیه رابطه مولد برق و جریان برق است همین که مولد متوقف شود جریان برق قطع می گردد و لامپ های متصل به آنها نیز خاموش می شود، موجودات جهان هم پس از پیدایش مانند لحظه نخست خلق شدن به خداوند نیازمند هستند.

۳۴- خیر بتا نه مصالح را به وجود آورده است و نه خاصیت آنها را، کار بتا فقط جابه جا کردن مواد و چینش آنها است. اما خداوند خالق سنگ و گچ و... و خواص آنها و حتی خالق خود بتا است و وجود همه اینها وابسته به خداست و خداوند هر لحظه اراده کند آنها را از بین می برد و ساختمان متلاشی می گردد.

۳۵- هرچه معرفت انسان به خود و رابطه اش با خدا بیشتر شود. نیاز به او را بیشتر احساس می کند و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می کند.